

פרק 1

בפרק זה 22 שאלות.
הזמן המוקצב הוא 20 דקות.

בפרק שלושה סוגי שאלות: השלמת משפטים, ניסוח מחדש והבנת הנקרא.

השלמת משפטים

בכל אחד מן המשפטים הבאים חסרה מילה או יותר. עליכם לבחור מתוך ארבע התשובות המוצעות את התשובה שתשלים את המשפט באופן **הטוב ביותר**, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

1. כאשר הם משמיעים מוזיקה בקול רם, הם _____ לי להתרכז.

(1) היו מפריעים
(2) הפריעו
(3) יפריעו
(4) מפריעים

2. היא קונה הרבה _____ חברותיה.

(1) בהשוואה ל-
(2) מלבד
(3) חוץ מ-
(4) ביחסים ל-

3. אבא שלי קנה שני מכשירים, אבל _____ אחד אינו עובד.

(1) מכשירו
(2) מכשיר
(3) מכשירי
(4) מכשירה

4. הוא נחמד אליי מאוד, ואני _____ אותו מאוד.

(1) מחבבת
(2) חושבת
(3) מסתכלת
(4) מדברת

המשיכו לעמוד הבא

1 1 1 1

5. המאמן נוקשה איתך מתוך ____ לעזור לך להשתפר.

(1) רִיצָה
(2) מֵרוֹץ
(3) רָצוֹן
(4) רְצִינוּת

6. נזהרתי מ ____ החדות.

(1) שָׁנָע
(2) תְּנוּעוֹתָיו
(3) תְּנוּעָה
(4) מְנִיעָיו

7. לצערנו, הטיול השנתי בוטל____ הסופה הפתאומית.

(1) בזכות
(2) בגין
(3) שהרי
(4) לְשֵׁם

8. היא רוצה שהיא ____ איתה לחו"ל.

(1) מסיעה
(2) תיסע
(3) תסיע
(4) להסיע

ניסוח מחדש

בכל שאלה נתון משפט. עליכם לבחור מתוך ארבע התשובות המוצעות את התשובה שתוכנה הוא **הדומה ביותר** למשפט הנתון, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

9. **היא המשיכה להאכיל אותו אף על פי שהוא כבר שָׂבַע.**

(1) הוא שבע כי היא המשיכה להאכיל אותו.
(2) הוא שבע, ובכל זאת היא לא הפסיקה להאכיל אותו.
(3) הוא שבע אחרי שהיא גמרה להאכיל אותו.
(4) הוא שבע, ובכל זאת היא התחילה להאכיל אותו.

10. **לדבריו, יש זיקה בין תרבות לבין ספורט.**

(1) הוא חושב שהתרבות מזיקה לספורט.
(2) לטענתו, הספורט נובע מתרבות נכונה.
(3) לדעתו התרבות והספורט קשורים זה בזה.
(4) הוא חשוב שספורט לא שווה כלום בלי תרבות.

11. **הצחוק שבשפתיו מסגיר את שקרנותו.**

(1) הוא חכם.
(2) הוא פַּטְפָּטָן.
(3) הוא סגור.
(4) הוא שקרן.

12. **אני מְצַדֵּד בטענותיו.**

(1) אני לא מצדיק את טענותיו.
(2) אני תומך בעמדות מתחריו.
(3) אני מפציר בכולם לתמוך בצד שלו.
(4) אני חושב שטענותיו נכונות.

13. **הוא הפריך את דבריו.**

(1) הוא תומך בדבריו.
(2) הוא הוכיח שדבריו לא נכונים.
(3) הוא פרסם את דבריו.
(4) הוא ציטט את דבריו.

■ המשיכו לעמוד הבא

הבנת הנקרא

לפניכם שני קטעים ובסוף כל אחד מהם שאלות. קראו כל קטע בעיון וענו על השאלות שאחריו.

קטע I

באיזו מידה מסייעת מערכת החינוך לתלמידים מוּגְבָּלים - זה נושא עבודת מחקר חדשה של סוֹצִיוֹלוֹגִית מן אוּנִיבֶרְסִיטַת תל-אביב. לצורך המחקר רואיינו 250 מנהלי בתי ספר יסודי ממשלתיים ופרטיים, הנמצאים בערים באזורים שונים בארץ.

לפעמים מנהלי בתי הספר רוצים לעשות רושם שבית ספרם תומך מאוד בתלמידים אלה. כדי שהמחקר לא יושפע מכך, הם לא התבקשו להעריך את מידת סיוע בית ספרם לתלמידים, אלא רק לתאר ממצאים הקשורים למבנה וחלוקת תקציב בית הספר. החוקרת מדדה את מידת תמיכת בית הספר על פי שני מדדים (=קְרִיטֶרִיוֹנִים): מידת התאמת מבנה בית הספר לצרכי התלמידים, ומספר הפעילויות המותאמות להם שהוא עורך.

התברר, שרוב בתי הספר משקיעים רק כ- 15% מהתקציב שעומד לרשותם לשם התאמת מבנה בית הספר לצרכי תלמידיו המוגבלים. פרט מעניין שעלה מן הממצאים הוא, כי בתי הספר הפרטיים, המקבלים בדרך כלל תקציבים ממקורות חיצוניים בנוסף לתקציבי משרד החינוך, משקיעים רק כ- 5% ממנו למען נוחות תלמידים אלו.

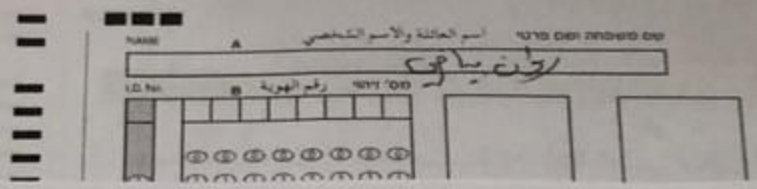
בית הספר הממוצע מבצע פעילות מותאמת אחת בחודש לתלמידים מוגבלים. בתי הספר שמבצעים שתי פעילויות או יותר בחודש, הם ברובם בעלי מספר תלמידים קטן יותר, ומורים בעלי השכלה גבוהה יותר.

במחקר נבדק משתנה נוסף, והוא - דימוי התלמיד. כלומר, כיצד מעריכים המורים בבתי הספר השונים את התפתחות היכולות השכליות והמוטריות של התלמיד. נמצא, שמורים בבתי ספר שמשקיעים יותר תקציבים למען פעילויות מותאמות לתלמידים מוגבלים, רואים התקדמות יותר גדולה ביכולות התלמידים, וזאת בהשוואה לבתי ספר המשקיעים פחות תקציבים למענם. ממצא זה, לדעת החוקרת, מעיד על קשר סיבתי ברור.

השאלות

14. בשורה 1 כתוב: "לתלמידים **מוגבלים**". במקום "מוגבלים" אפשר לומר במשפט זה -

(1) חכמים
(2) קטנים
(3) נְכֵים
(4) עניים

15. מידת סיוע בית הספר לילדים מוגבלים נמדדת, בין השאר, על פי -

(1) מספר הפעילויות המותאמות שבית הספר עורך לתלמידים אלה
(2) מספר שנות הלימוד של המורים בבתי הספר
(3) התקציב שמקבל בית הספר ממשרד החינוך
(4) האזור בו נמצא בית הספר

16. בשורות 11-12 כתוב: "רק כ- 5% **ממנו**". ב"ממנו" הכוונה ל-

(1) מן בית הספר הממשלתי
(2) מן בית הספר הפרטי
(3) מן המחקר
(4) מן התקציב

17. לפי הקטע, בתי הספר הפרטיים מקבלים תקציבים נוספים לתקציבי משרד החינוך -

(1) ולכן הם מקדישים יותר תקציבים למען התלמידים המוגבלים
(2) ואף על פי כן הם מנצלים רק חלק קטן מן התקציב לנוחות התלמידים המוגבלים
(3) בשל כך התפתחות התלמידים המוגבלים הלומדים בהם מהירה יותר
(4) ומשום כך התלמידים המוגבלים הלומדים בהם משתתפים במספר רב יותר של פעילויות

המשיכו לעמוד הבא

קטע II

(1) מסלול חייו של דג הסלמון מעורר עניין בקרב חוקרים רבים. שלא כמו רבים מהדגים דג זה אינו מסתפק בסביבת החיים שבה החל את חיו: דגיגי הסלמון בוקעים מן הביצים בנחרות, במים מתוקים, וחיים בהם כשלוש שנים. אחר כך הם נודדים, במסע ארוך במורד הנחרות, אל הים הפתוח, למים מלוחים. שם הם מתפתחים נעשים דגים בוגרים וחיים את רוב שנותיהם. לקראת סוף חייהם שוחים דגי הסלמון מרחק של אלפי קילומטרים וחוזרים בדיוק אל המקום בו החלו את חייהם, שם הם יטילו את ביציהם.

הנדידה של דג הסלמון מן הנחרות אל הים הפתוח, וכן חזרתו במעלה הזרם אל המקום שבו החל את חייו כדי להתרבות בו, היא חידה עבור החוקרים: מדוע דג הסלמון עוזב את הנהר שבו בקע מן הביצה ושוחה לים הפתוח, ומדוע הוא עושה את דרכו חזרה למים מתוקים? כפי הנראה משום שבכל שלב של חייו הוא זקוק לסביבה אחרת כדי להמשיך להתפתח: כאשר הוא עדיין דגיג קטן, הוא זקוק למים מתוקים ולמזון שיש בהם, וכאשר הוא דג בוגר, הוא זקוק למים מלוחים ולמזון שבהם. יש הסוברים ששינויים המתרחשים בגופו של דג הסלמון במהלך התפתחותו, וגם שינויי עונות השנה בסביבת המים שבהם הוא חי, "מסמנים" לו מתי להתחיל לנדוד.

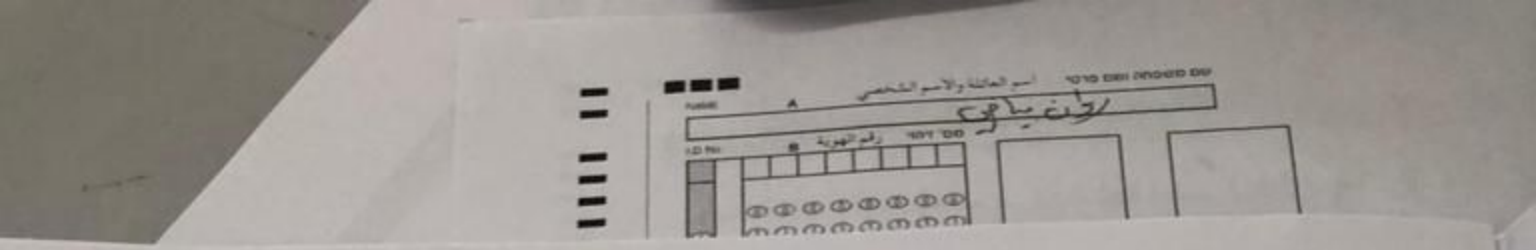
עדיין נותרה השאלה מדוע חוזר הסלמון דווקא לנהר שבו בקע מן הביצה, ומה מנחה אותו לחזור בדיוק לשם? זו תעלומה, אך גם בנוגע אליה יש השערות שונות. יש חוקרים הסבורים שיש בגופו של הסלמון איברים הרגישים למשיכה מגנטית ופועלים כמו מצפן, והם שמכוונים אותו. אחרים מעריכים כי לחוש הריח המפותח של הסלמון יש תפקיד חשוב ביכולת זו. השערה נוספת היא שהסלמון חש ברטט של כדור הארץ, ולפיו הוא מוצא את דרכו. יכול להיות גם שהוא נעזר באמצעים אחרים שאינם ידועים לנו.

(20) ואולי הסיבה הרבה יותר פשוטה, ורחוקה מהחקר המדעי: אולי, בדומה לבני אדם, גם דגי הסלמון "מתגעגעים" לסביבת ילדותם!

השאלות

18. לפי הפסקה הראשונה, מדוע דג הסלמון מעורר עניין בקרה החוקרים?

(1) כי הוא מתחיל את חייו במים מתוקים, וממשיך לחיות באותו מקום כשלוש שנים
(2) כי כל חייו הוא חי בנהרות
(3) כי במהלך חייו הוא משנה את סביבת החיים שלו כמה פעמים
(4) כי הוא יכול להתרבות רק במים מלוחים

1 1 1 1 1 1

19. בשורה 4 כתוב: "שם הם מתפתחים, נעשים דגים בוגרים...". במילה "שם" הכוונה -

(1) בים הפתוח
(2) במקום שבו בקעו מהביצים
(3) במים מתוקים
(4) בנהרות

20. לפי הפסקה השנייה, מהי סביבת המחייה שדגיג סלמון קטן זקוק לה?

(1) מים מלוחים
(2) נהר שזרם המים בו חזק
(3) סביבה המושפעת מאוד מחילופי העונות
(4) מים מתוקים

21. מהי ה"תעלומה" (שורה 15)?

(1) מהם האיברים שמכוונים את דגי הסלמון?
(2) כיצד מוצא דג הסלמון את דרכו חזרה למקום שבו בקע מן הביצה?
(3) למה משמש חוש הריח המפותח של דג הסלמון?
(4) כיצד מכוון הרטט של כדור הארץ את דג הסלמון?

22. איזה מהמשפטים הבאים נכון לפי הקטע?

(1) דג הסלמון יוצא לנדודיו רק לאחר שמתפתח חוש הריח שלו
(2) יש יותר מהשערה אחת בנוגע לאופן שבו מנווט דג הסלמון את דרכו
(3) יש חוקרים הסבורים שדגי הסלמון "מתגעגעים" למקום שבו החלו את חייהם
(4) חוש הריח של דגי הסלמון מאפשר להם למצוא את המזון המתאים להם בסביבתם

פרק 2

בפרק זה 22 שאלות.
הזמן המוקצב הוא 20 דקות.

בפרק שלושה סוגי שאלות: השלמת משפטים, ניסוח מחדש והבנת הנקרא.

השלמת משפטים

בכל אחד מן המשפטים הבאים חסרה מילה או יותר. עליכם לבחור מתוך ארבע התשובות המוצעות את התשובה שתשלים את המשפט באופן **הטוב ביותר**, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובו

1. חשיפה רבה לקרינת השמש מזיקה _____ עור הפנים.

(1) על
(2) ל-
(3) ב-
(4) את

2. בית הספר פועל לפי הכללים _____.

(1) הזאת
(2) האלה
(3) הזה
(4) ההן

3. אני מקווה שאתם מבינים _____.

(1) עליי
(2) אותי
(3) ממני
(4) איתי

4. הוא דוגל _____ שוויון הזדמנויות לכול.

(1) ל-
(2) על
(3) ב-
(4) את

■ המשיכו לעמוד הבא

2

5. חייבים ____ משאבים רבים יותר בחינוך.

(1) להכיל
(2) לטמון
(3) לשתול
(4) להשקיע

6. רינה היא זו שיזמה ____ עם ראש המועצה המקומית.

(1) על הפגישה
(2) מהפגישה
(3) לַפגישה
(4) את הפגישה

ניסוח מחדש

בכל שאלה נתון משפט. עליכם לבחור מתוך ארבע התשובות המוצעות את התשובה שתוכנה הוא **הדומה ביותר** למשפט הנתון, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

7. **יש יצירות אומנות פשוטות הראויות להערכה.**

(1) צריך לשפוט יצירות אומנות בהגינות, גם אם הן פשוטות.
(2) יצירות אומנות אינן חייבות להיות מורכבות כדי להיות טובות.
(3) יצירות פשוטות קל להעריך יותר מיצירות מורכבות.
(4) בדרך כלל ערכן של יצירות מורכבות גבוה יותר מערכן של יצירות פשוטות.

8. **צעדת הנשים בוושינגטון נועדה לחזק נשים ברחבי העולם.**

(1) נשים בכל העולם הרגישו מחוזקות בעקבות צעדת הנשים.
(2) את הצעדה בוושינגטון הנהיגה קבוצה של נשים חזקות מכמה מדינות בעולם.
(3) הנשים שצעדו יחד בוושינגטון ניסו לגרום לנשים בעולם להרגיש חזקות יותר.
(4) נשים רבות מרחבי העולם צעדו יחד בוושינגטון למען חיזוק מעמדן.

9. **מבחינות רבות פעילות המוח בעת שינה דומה לפעילותו בעת למידה.**

(1) יש דימיון רב בין התהליכים המתרחשים במוח שישנים ובין התהליכים המתרחשים בו כשלומדים.
(2) מבחינת פעילות המוח אין הבדל בין שינה ובין למידה.
(3) כשאדם ישן, מוחו פעיל במידה דומה למידה שבה הוא פעיל כשהוא לומד.
(4) כמה מהתהליכים המתרחשים במוח בזמן השינה הם תהליכי למידה.

10. **ככל שהתמיכה של בני המשפחה בחולה רבה יותר, כך עוצמת כאביו פוחתת.**

(1) העלאת רמת העידוד והסיוע שהמשפחה נותנת לחולה תורמת להקלת הכאבים שהוא מרגיש.
(2) חולה שהמשפחה שלו מעודדת ומחזקת אותו עשוי לשכוח את כאביו כמעט לגמרי.
(3) ככל שעוצמת הכאבים של החולה קטנה יותר, כך למשפחה שלו קל יותר לתמוך בו.
(4) בדרך כלל בני משפחתו של החולה תומכים בו וגורמים לו להרגיש פחות כאבים.

11. **הפרופסור, שזכה להצלחה ארוכת שנים ויוצאת דופן בעולם המחקר, נפטר השנה בגיל מופלג.**

(1) השנה, לאחר שהצליח בעבודתו המחקרית במשך שנים רבות, מונה הפרופסור לתפקידו.
(2) השנה, לאחר שנים ארוכות, הסתיימו מחקריו יוצאי הדופן של הפרופסור בהצלחה.
(3) השנה, בתום שנים ארוכות של מחקר מוצלח, נפטר הפרופסור במפתיע.
(4) השנה, מת הפרופסור הזקן, שהצליח במחקריו במידה בלתי רגילה.

12. **יש דמיון רב בין תמרורי הדרכים ברוב ארצות העולם, ולכן תיירים בארץ זרה אינם מתקשים לנהוג בכלי רכב.**

(1) בארצות רבות קשה להבדיל בין תמרורי הדרכים, ולכן למטיילים בהן לא קל לנהוג בכלי רכב.
(2) לא קשה לנהוג בכלי רכב בארץ זרה, בתנאי שתמרורי הדרכים שם דומים לתמרורים המוכרים.
(3) ברוב ארצות העולם נוהגים בכלי רכב באותו האופן, ויש רק לשים לב לתמרורי הדרכים בכל אחת מהן.
(4) מכיוון שברוב הארצות משתמשים בערך באותם תמרורי תנועה, למבקרים בהן אין בעיה לנהוג בכלי רכב.

■ המשיכו לעמוד הבא

2

2

הבנת הנקרא

לפניכם שני קטעים ובסוף כל אחד מהם שאלות. קראו כל קטע בעיון וענו על השאלות שאחריו.

קטע I

הלחם הוא מרכיב בסיסי במזונו של האדם, והוא נפוץ כמעט בכל העולם. ממצאים שהתגלו בחפירות ארכיאולוגיות בארצות רבות מלמדים כי בני אדם החלו להכין לחם כבר בתקופה מוקדמת מאוד בהיסטוריה. באותם ימים נהגו בני האדם ללקט דגנים שצמחו בטבע, ומאחר שקשה לעכל גרעיני דגנים בצורתם הטבעית הם פיתחו שיטה לעיבודם: קילוף הגרעינים, קלייתם, טחינתם, וערבוב הגרעינים הטחונים בנוזל וייבוש התערובת בשמש או באש.

מאחר שהלחם הוא מזון בסיסי כלכך, בתרבויות רבות הוא מסמל את בסיס הקיום האנושי. יש אף שפות שבהן משתמשים במילה "לחם" גם כשמתייחסים למזון באופן כללי. בסיסיותו של הלחם באה לידי ביטוי בדרכים שונות: בתרבויות מסוימות הלחם ידוע כמזון העניים, ואילו בתרבויות אחרות הוא נחשב למזון החשוב ביותר, ומגישים אותו דווקא כשמקבלים את פניו של אדם מכובד.

בדרך כלל מכינים לחם מגרעיני צמחים ממשפחת הדגניים - בעיקר מחיטה, אך גם משעורה, משיבולת שועל, משיפון, מתירס ועוד, וכן מתערובות של כמה מיני דגנים. אפשר להכין לחם גם מקטניות, כמו סויה, אפונה ושעועית, ואף מתפוחי אדמה. בעבר, בכל אזור הכינו לחם בעיקר מצמחים המיטיבים לגדול בתנאי הסביבה האופייניים לו: למשל, באזורים קרים נהגו להכין לחם משיפון, המותאם לקור, ולא מחיטה, שאינה מותאמת לו. תנאי הסביבה האופיניים לכל אזור השפיעו גם על אופן הכנת הלחם, ותהליך ההתפחה של הבצק הושפע במידה רבה מהלחות ומהטמפרטורה סביבו. לכן לעיתים קרובות היה לחם שנאפה באזור אחד שונה בטעמו ובאיכותו מלחם שנאפה באזור אחר. ברבות השנים, הודות להתפתחות הטכנולוגית, פחתה התלות בתנאי הסביבה, ושיטות אפייה מודרניות החליפו את שיטות האפייה המסורתיות. כיום יש ברחבי העולם מאפיות משוכללות המייצרות מאות אלפי כיכרות לחם ביום ללא מגע יד אדם.

השאלות

13. איזו מהטענות הבאות עולה מהפִּסקה הראשונה?

(1) הלחם שהכינו בני האדם בתקופות קדומות היה קשה לעיכול
(2) לפני שהחלו בני האדם לעבד דגנים היה להם קשה ללקט אותם
(3) קל יותר לעכל דגנים מעובדים מאשר דגנים במצבם הטבעי
(4) אחרי שמעבדים צמחים קל יותר לקלף את הגרעינים שלהם

14. בשורה 4 כתוב "קלייתם". הכוונה היא לקלייה של -

(1) גרעינים
(2) בני אדם
(3) סוגי לחם
(4) דגנים בצורתם הטבעית

15. לפי הפסקה השנייה, מה אפשר ללמוד מכך שבתרבות כלשהי מגישים לחם כשמארחים אדם מכובד?

(1) שבתרבות זו הלחם הוא המזון הבסיסי ביותר
(2) שבתרבות זו משתמשים במילה "לחם" גם כשמתייחסים למזון באופן כללי
(3) שבתרבות זו הלחם נחשב למזון של עניים
(4) שבתרבות זו הלחם נחשב למזון חשוב מאוד

16. לפי הפסקה האחרונה, מדוע תנאי הסביבה הם שקבעו את סוג הצמח ששימש להכנת הלחם?

(1) משום שתנאי הסביבה משפיעים על העדפותיהם של בני האדם בכל הנוגע למזון
(2) משום שלא בכל תנאי סביבה התפתחו צמחים שאפשר להכין מהם לחם
(3) משום שבתנאי סביבה שונים זה מזה התפתחו שיטות שונות זו מזו לעיבוד הדגנים
(4) משום שצמחים מסוגים שונים זה מזה מיטיבים לגדול בתנאי סביבה שונים זה מזה

17. לפי הפסקה האחרונה, מה מאפשר כיום לייצר מאות אלפי כיכרות לחם ביום?

(1) פיתוחים טכנולוגיים
(2) תנאי סביבה חדשים שנוצרו
(3) שיטות אפייה מסורתיות
(4) סוגים חדשים של דגנים

■ המשיכו לעמוד הבא

קטע II

דובים החיים באזורים קרים נכנסים למאורותיהם בתחילת החורף, שוקעים בשינה ממושכת (1) ומתעוררים בתחילת האביב. והדבר מסייע להם לשרוד בזמן שהאדמה מכוסה בשלג וקשה להשיג מזון. שינה זו מכונה "תרדמת חורף". תרדמת חורף אינה שינה רגילה: בשינה רגילה פעילותן של מערכות הגוף כמעט שאינה משתנה, ואילו בתרדמת חורף כל התהליכים בגוף מואטים במידה ניכרת. התאים בגופם של הדובים אומנם אינם מפסיקים לפעול, אך קצב פעילותם נעשה איטי. גם (5) קצב פעימות הלב של הדובים מואט, וחום גופם יורד.

תרדמת חורף אינה ייחודית לדובים. גם עטלפים, קיפודים ובעלי חיים אחרים שוקעים בתרדמת בחורף - כמה מהם לימים אחדים, וכמה מהם לחודשים ארוכים. אצל כמה מינים של בעלי חיים התרדמה עמוקה יותר מתרדמת הדובים: הפעילות בתאי גופם מואטת עד שהיא כמעט נפסקת לחלוטין, וחום גופם יורד כמעט עד לאפס מעלות. יש אף סנאים שטמפרטורת הגוף שלהם יורדת (10) לשלוש מעלות מתחת לאפס. מסיבה זו בעלי החיים האלה מתעוררים מתרדמת החורף שלהם לאט יותר מן הדובים.

כיצד בעלי חיים בתרדמת חורף מתקיימים זמן רב כל כך בלי לאכול? יש בעלי חיים האוכלים כמויות גדולות של מזון מבעוד מועד, ומזון זה הופך לשומן המצטבר בגופם ומקיים אותם במשך התרדמה. יש גם בעלי חיים שדווקא אוכלים מעט במהלך תרדמת החורף: לפני שהם שוקעים (15) בתרדמה הם אוגרים מזון, ובמהלך התרדמה הם מתעוררים מדי פעם בפעם, אוכלים ממנו ושבים לתרדמתם. בעלי החיים יודעים מתי להתחיל להתכונן לתרדמת החורף על פי שני סימנים: ירידת הטמפרטורה בסביבתם והתמעטות שעות האור.

רוב בעלי החיים השוקעים בתרדמת חורף חיים באזורים קרים מאוד, אך כמה מהם חיים באזורים (20) חמים. אחד מבעלי החיים האלה הוא מין של לָמוּר החי במדגסקר. עונת החורף במדגסקר חמימה, ובכל זאת הלמור מבלה אותה בתרדמה. הסיבה לכך היא שבמדגסקר הגשמים יורדים בעיקר בקיץ, ואילו החורף בה יבש. תזונתו של הלמור מבוססת על פרחים, על פירות ועל חרקים הניזונים מפירות, וכל אלו נדירים בעונת היובש. אם כן, נראה שמחסור במזון הוא הגורם המשותף לתרדמה באקלים קר ולתרדמה באקלים חם.

השאלות

18. על פי הפִּסקה הראשונה, מה נכון לתרדמת החורף של הדובים?

(1) היא עלולה לפגוע פגיעה מסוכנת בפעילות הלב של הדובים
(2) היא עוזרת לדובים לשרוד בחורף
(3) דובים שוקעים בה בכל פעם שקשה להם להשיג מזון
(4) היא גורמת לכמה מתאי גופם של הדובים להפסיק לפעול

19. "מסיבה זו" (שורה 11), כלומר -

(1) מכיוון שבעלי החיים האלה שוקעים בתרדמת חורף
(2) מכיוון שתרדמת החורף של בעלי החיים האלה עמוקה במיוחד
(3) מכיוון שתרדמת החורף של בעלי החיים האלה ממושכת במיוחד
(4) מכיוון שבעלי החיים האלה קטנים יותר מהדובים

20. מה בעלי החיים לומדים מן הסימנים המוזכרים בסוף הפִּסקה השלישית?

(1) כמה מזון לאגור לקראת תרדמת החורף
(2) מתי להתחיל להתכונן לתרדמת החורף
(3) איפה כדאי לשהות בזמן תרדמת החורף
(4) מתי להתעורר מתרדמת החורף

21. "אחד מבעלי החיים האלה" (שורה 20), כלומר אחד מבעלי החיים -

(1) החיים באזורים קרים ושוקעים בתרדמת חורף
(2) החיים באזורים חמים ושוקעים בתרדמת חורף
(3) החיים באזורים קרים ואינם שוקעים בתרדמת חורף
(4) החיים באזורים חמים ואינם שוקעים בתרדמת חורף

22. על פי הפִּסקה האחרונה, מדוע הלמור שוקע בתרדמת חורף?

(1) כדי להתגונן מפני הגשמים
(2) מכיוון שסוגי המזון שהוא אוכל נדירים בחורף
(3) כדי להתגונן מפני החום
(4) מכיוון שבחורף הוא עלול להתייבש

פרק 3

בפרק זה 22 שאלות.
הזמן המוקצב הוא 20 דקות.

בפרק שלושה סוגי שאלות: השלמת משפטים, ניסוח מחדש והבנת הנקרא.

השלמת משפטים

בכל אחד מן המשפטים הבאים חסרה מילה או יותר. עליכם לבחור מתוך ארבע התשובות המוצעות את התשובה שתשלים את המשפט באופן **הטוב ביותר**, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

1. בשכונה יש שלטים ש ____ לנו שאסור לצפור.

(1) זוכרים
(2) מזכירים
(3) נזכרים
(4) זכרנו

2. נהגנו לנסוע אליהם ____ פעם בשבוע.

(1) לפחות
(2) ביותר
(3) כמו
(4) כל

3. הוא הסכים להיוועד עם המשלחת ו____ קיצר את חופשתו.

(1) על מנת
(2) מלבד
(3) במטרה
(4) לשם כך

4. ____ ממנו רשות לצאת לטיול.

(1) השאלתי
(2) לקחתי
(3) ביקשתי
(4) אישרתי

המשיכו לעמוד הבא

3

3

5. עדיין לא נפגשתי _____ .

(1) אותו
(2) אֹתו
(3) אֵליו
(4) לו

6. לדעתי, חשוב _____ דברים על דיוקם.

(1) לחנך
(2) לחשוב
(3) לחזק
(4) להעמיד

7. הוא נזכר בה _____ שעבר ליד ביתה.

(1) בקרוב
(2) בעת
(3) בזכות
(4) כאשר

8. ישבנו על גדת _____ וצפינו בציפורים.

(1) המושב
(2) הנחל
(3) החצר
(4) העץ

9. זה סיפור מרתק _____ עצמו.

(1) כלפי
(2) בפני
(3) לגבי
(4) מכדי

ניסוח מחדש

בכל שאלה נתון משפט. עליכם לבחור מתוך ארבע התשובות המוצעות את התשובה שתוכנה הוא **הדומה ביותר** למשפט הנתון, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

10. **אין לי ברירה אלא לגור במקום הזה.**

(1) בחרתי לגור במקום הזה.
(2) לא ברור לי למה אני גרה במקום הזה.
(3) אני לא יכולה לגור במקום הזה.
(4) אני מוכרחה לגור במקום הזה.

11. **הם מצפים לחידוש המשא ומתן.**

(1) הם מנסים לבטל את חידוש המשא ומתן.
(2) הם גורמים לכך שהמשא ומתן יחודש.
(3) הם מחכים שהמשא ומתן יתחדש.
(4) הם מזרזים את חידוש המשא ומתן.

12. **השופט פסק לטובת דיירי השכונה למרות התנגדות היועץ המשפטי של העירייה.**

(1) פסק הדין בעניין הדיירים, שניתן בבית המשפט, היה בהסכמת העירייה.
(2) העירייה פעלה לטובת הדיריים, על פי עצתו של היועץ המשפטי שלה.
(3) היועץ המשפטי של העירייה התנגד, אבל השופט החליט שהדיירים צודקים.
(4) השופט לא התנגד לבקשת היועץ המשפטי של העירייה לפסוק לטובת דיירי השכונה.

13. **לדעתי, יש למצוא פתרון לבעיה.**

(1) אני יודע שימצאו פתרון לבעיה.
(2) אני כבר מצאתי פתרון לבעיה.
(3) אני בטוח שיש פתרון לבעיה.
(4) אני חושב שצריך לפתור את הבעיה.

14. **שלמה ניסה לשוא להציל משהו מרכושו.**

(1) שלמה הצליח בקושי להציל משהו מרכושו.
(2) ניסיונותיו של שלמה להציל חלק מרכושו נכשלו.
(3) לשלמה לא היה סיכוי להציל את רכושו.
(4) למרות ניסיונותיו הציל שלמה רק חלק קטן מרכושו.

■ המשיכו לעמוד הבא

3

הבנת הנקרא

לפניכם שני קטעים ובסוף כל אחד מהם שאלות. קראו כל קטע בעיון וענו על השאלות שאחריו.

קטע I

שוב ושוב אנו מופתעים מהישגיהם המרשימים של ספורטאים. בריצת מאה מטרים למשל ממשיכים אצנים להפתיע, ומשפרים את שיא העולם בכעשירית שנייה בכל עשור. באולימפיאדת בייג'ין בשנת 2008 קבע אוסיין בולט מג'מייקה שיא של 9.69 שניות, ובאליפות העולם בברלין, שנתיים אחר כך, הפתיע וקבע שיא חדש של 9.58 שניות. חשבון פשוט מראה שאוסיין בולט רץ בשנייה אחת מרחק של יותר מעשרה מטרים. יש שיאים שנשברו רק אחרי שנים ארוכות, למשל השיא ההיסטורי של 8.90 מטרים בקפיצה למרחק לגברים. שיא זה נקבע באולימפיאדת מקסיקו, ונשבר רק כעבור 23 שנים באליפות העולם בטוקיו. יש גם שיאים שטרם נשברו, אחד מהם הוא השיא של 2.09 מטרים בקפיצה לגובה לנשים, שקבעה סטפקה קוסטדינובה מבולגריה ב- 1987.

מפעם לפעם מתעוררת השאלה אם יש גבול להישגיו של האדם בספורט. נדמה שאין גבול כזה, אבל למעשה אין זה נכון. ברור, למשל, שלעולם לא יהיה אפשר לרוץ מאה מטרים בשמונה שניות, או לקפוץ לגובה של שלושה מטרים.

אחת הדרכים להגיע להישגים גבוהים ולשבור שיאים בספורט היא שימוש בסמים, ואכן ספורטאים רבים צורכים סמים, ובמיוחד סמי מרץ, כדי לשפר את הישגיהם. אולם כאשר מוכיחים שספורטאי צרך סמים אסורים, השיא שלו מבוטל, והוא מושעה מן התחרויות לתקופת מה. בשנים האחרונות הצליחו ספורטאים לשפר את שיאיהם בזכות שימוש באמצעים המקטינים חיכוך, כגון: מסלולי ריצה משוכללים, בגדים חלקים או נעליים מיוחדות.

הרצון להתקדם ולשבור שיאים הוא הרצון החזק ביותר אצל ספורטאים, והם מתאמנים בקביעות כדי לשפר את הישגיהם. אבל קרוב היום שכמעט לא יהיה אפשר לשבור שיאים, ואז יהיה צורך לחפש אתגרים חדשים בספורט.

השאלות

15. השיא של 2.09 מטרים בקפיצה לגובה לנשים (שורות 7-8) הוא -

(1) שיא שנשבר אחרי הרבה שנים
(2) שיא שצפוי להישבר בעשור הבא
(3) שיא שעדיין לא נשבר
(4) אתגר שלא יהיה אפשר להתגבר עליו

16. לפי הפִּסקה השנייה -

(1) יכולת האדם בספורט מוגבלת
(2) לעולם לא יהיה גבול ליכולת האדם בספורט
(3) לא ברור אם יש גבול ליכולת האדם בספורט
(4) הגבול של יכולת האדם בספורט ידוע במדיוק

17. לפי הפִּסקה השלישית, מכיוון שספורטאים רוצים לשפר את הישגיהם -

(1) הם רצים מאה מטרים בשמונה שניות
(2) הם משעים את עצמם מן התחרויות לתקופת מה
(3) רבים מהם נעזרים בסמים מסוגים שונים
(4) רבים מהם מוצאים אתגרים מחוץ לספורט

18. "ואז יהיה צורך..." (שורה 18). ב"אז" הכוונה ל-

(1) כשספורטאים יורשו לצרוך סמים
(2) כשספורטאים לא יוכלו עוד לשבור שיאים
(3) כשיישבר השיא של שמונה שניות בריצת מאה מטרים
(4) כשספורטאים ישפרו את ההישגים שלהם

■ המשיכו לעמוד

קטע II

כבר בימי קדם, לאחר שעזבו בני האדם את המערות - שהיו מקומות המחסה הטבעיים שלהם - הם (1) החלו לבנות לעצמם בתים מעץ. בתקופה שבה אמצעי ההובלה היו מוגבלים, השתמשו בעץ לבנייה אך ורק באזורים שהתברכו ביערות, אך גם כיום, הבנייה בעץ נפוצה באזורים מיוערים ונדירה באזורים מדבריים.

העץ הוא חומר מתאים לבנייה כי הוא רך ונוח לעיבוד, ועם זאת חזק דיו ויכול לשמש לקורות (5) ולעמודים. העץ גם מבודד היטב, ולכן מפחית את הצורך בחימום בחורף, ובקירור בקיץ. יתרון נוסף לבנייה בעץ הוא משך הבנייה, שהוא קצר מהזמן שאורכת בנייה באבן. לבנייה בעץ יש גם חסרונות: הבתים זקוקים לטיפול קבוע, למשל צביעה ושימון, כדי שהעץ לא יתפורר או ייראכב. נוסף על כך, העץ הוא חומר דליק, ולכן יש להיזהר בשימוש באש לבישול או לחימום בתוך הבית.

בדרך כלל בונים את בתי העץ מעל בסיס של אבן או חומר עמיד אחר, כדי להרחיק את העץ (10) מהאדמה הרטובה. הבנייה בעץ מחייבת לבנות גג משופע, מפני שקשה מאוד לבנות גג עץ שטוח שיהיה אטום למים. כאשר הגג משופע, מי הגשמים גולשים במהירות אל מעבר לקירות הבית.

כיום טכנולוגיות מתקדמות מאפשרות להשתמש בעץ באופן שלא היה אפשרי בעבר. למשל, היום אפשר להדביק לוחות עץ זה לזה וליצור קורות רחבות וחזקות. היום גם מייצרים מעץ עמודים (15) גבוהים וחזקים במיוחד שיכולים לשאת משקל רב, ומשתמשים בהם גם לבניית בנייני ציבור ברחבי העולם.

השאלות

19. בשורה 3 כתוב: "באזורים שהתברכו ביערות". במקום "שהתברכו ביערות" אפשר לכתוב:

(1) שיש בהם הרבה יערות
(2) שבנו בהם בעיקר ביערות
(3) שמקווים שיתפתחו בהם יערות
(4) שאפשר להוביל בהם את העצים

20. לפי הפסקה הראשונה, מדוע גם כיום נדירה הבנייה בעץ באזורים מדבריים?

(1) כי באזורים אלה כלי התחבורה מועטים
(2) כי באזורים אלה העצים מועטים
(3) כי באזורים אלה חיים פחות בני אדם
(4) כי באזורים אלה קשה לשמר את העץ ולטפל בו

21. לפי הפִּסקה השנייה, העץ מבודד היטב, ולכן -

(1) הוא רך ונוח לעבוד אִתו
(2) אפשר ליצור ממנו קורות ועמודים
(3) הוא מסייע לשמור על רמת חום יציבה בבית
(4) קל להשתמש בו בבנייה

22. מדוע בדרך כלל בונים את בתי העץ מעל בסיס של אבן (שורה 10)?

(1) כדי להגן על העץ מפני רטיבות שמקורה בקרקע
(2) כדי למנוע את שריפת העץ
(3) כדי שיהיה אפשר לבנות לבתים גג משופע
(4) כדי לנקז את המים אל מעבר לקירות הבית

אל תהפכו את הדף עד שתקבלו הוראה לכך!

שים לב שהחיבור יתאים לנושא, והשתדלו לכתוב באופן מסודר ובלשון נכונה.

יש לכתוב את החיבור בעיפרון בלבד, על צידו השני של דף התשובות.

אם אתם זקוקים לטיוטה, השתמשו בצדו השני של עמוד זה (הטיוטה לא תיבדק).

הזמן המוקצב לכתיבה הוא **15** דקות.

אנא העתיקו את נושא החיבור.

נושא החיבור:

כִּתבו על דבר אחד שאתם אוהבים בתרבות ובמסורת שלכם
ועל דבר אחד שאתם לא אוהבים בתרבות ובמסורת שלכם.
הסבירו.